

non est simile de virtutibus acquisitis, quia remota prudentia a qua diriguntur adhuc potest manere virtus acquisita quoad entitatem habitus, licet non quoad statum virtutis. Dicitur enim, quod hoc ideo est, quia prudentia non præbet finem, et rationem formalem virtutibus, sed determinat, et applicat electionem medii hic et nunc in particulari, quod non pertinet ad rationem formalem, sed ad exercitium virtutis, sicut influxus logicæ se habet ad scientias. Esset autem simile si mutarentur principia practica virtutum a quibus deducuntur v. g. syndæresis, ea enim mutata omnino mutarentur virtutes. Sic variatis principiiis scientiarum omnino variatur essentialis earum ratio, et non solum status. Unde potius admitterem, quod ablata fide in hæretico manent saltem ad breve tempus duo habitus theologiæ, specie diversi, alter qui prius erat ex fide catholica genitus, et non statim corrumpitur ex ablatione fidei, alter qui ab hæretico generatur ex fide acquisita qua solum credit, quam quod admitterem unam, et eandem theologiam deservire catholico, et hæretico licet apparenter, et similitudinarie videatur eadem, quia versatur circa idem objectum materiale, et secundum easdem species coordinatas, et videtur sibi firmiter adhærere sicut antea licet ex intrinseca ratione motivi hæreticus firmus non sit in theologia.

VIII. Respondemus ergo amisso habitu fidei in hæretico non amittitur per illam infidelitatem theologia formaliter, et immediate, quia infidelitas immediate non opponitur theologiæ, sed fidei: excluditur autem causaliter, et mediate, quia remotis principiiis removetur scientia, quæ ab illis dependet, et generatur habitus theologiæ opinativus, vel erroneus qui formaliter excludit

theologiam veram. Cum autem restituitur fides in hæretico non restituitur theologia immediate, et formaliter sed causaliter, vel radicaliter, restituitis enim principiiis certis, potest rursum elicere assensus certos, et infallibiles circa conclusiones, et tunc generatur de novo vera theologia. Hoc autem facillime fit, et quasi insensibiliter, quia licet fides tollatur, aut restituatur hæretico, manent tamen eodem modo dispositæ, et ordinatæ species in memoria, in quarum ordinatione est tota difficultas acquirendi scientias. Unde illa ordinatione posita, seu non amissa, facile acquiritur scientia quantum ad id quod est luminis, et certitudinis ex principiiis deductæ.

IX. Ad secundum fundamentum latius dicemus infra ostendendo quod theologia sit scientia naturalis, acquisita formaliter, licet radicaliter et virtualiter supernaturalis sit, quatenus resolvit in principia supernaturaliter credita, licet modo naturali, et acquisito per discursum, et sic ejus ratio formalis non est aliquid pure naturale, sed radicaliter supernaturale, seu virtualiter revelatum, quod modo naturali per discursum deducitur. Unde non requiritur auxilium supernaturale ad eliciendum formaliter actum theologiæ quia naturalis assensus est, sed præsuppositive requiritur auxilium supernaturale, quia præsupponit actum fidei ad quem requiritur auxilium supernaturale, et ita ad theologiam non pertinet formaliter attingere articulos fidei, sed præsupponere sicut scientiæ præsupponunt habitum principiorum.

X. Ad confirmationem respondetur, quod habitus principiorum causat habitum scientiæ non per se solum, sed mediante discursu ad quem principaliter concurrunt intellectus, deducendo tamen illum ex principiiis (ipse enim habitus principiorum

discursivus non est.) Et hoc modo non repugnat, quod habitus fidei concurrat ad habitum naturalem producendum non quidem se solo, sed mediante discursu, seu revelatione virtuali, quæ ex his, quæ in fide formaliter revelantur, deducitur; et sic in eo participative invenitur fides quatenus præbet principia ad discurrendum, sed discursus ipse, et assensus inde deductus naturalis est.

XI. Ad tertium fundamentum dicemus etiam infra tractando de subalternatione theologiæ ad scientiam beatam. Interim dicimus, quod in scientia subalternata naturali licet sufficiat præsupponere principia scientiæ subalternantis, ut credita, tamen saltem debet certo cognoscere dari talem scientiam subalternantem, et quod principia hæc quæ præsupponit illius scientiæ sunt licet nondum sciat illa probare, et resolvere. Hoc autem non potest theologia nostra certo cognoscere nisi per fidem supernaturalem, quia quod ista principia, quæ supponit, et credit sint a Deo dicta, et consequenter ab eo cognita evidenter, et a beatis qui Deum vident; non potest certo haberi, nisi pur fidem supernaturalem et sic non sufficit quæcumque fides, sed illa, quæ præsupponit certo talia principia pertinere ad scientiam Dei et beatorum.

ARTICULUS III.

Utrum theologia sit proprie scientia.

I. Procedit difficultas tam de theologia nostra viatorum, quæ ex principiiis fidei deducit conclusiones, quam de theologia, quæ est in patria, quæ deducit suas conclusiones ex his, quæ clare videt in Deo. Nam circa primam theologiam de-

est evidentia, quæ requiritur ad scientiam, et si forte innitatur fidei acquisitæ etiam deerit certitudo. In theologia autem patriæ deest discursus quia eodem actu videtur Deus et res in Deo.

II. Propter hæc derivatæ sunt duæ principales sententiæ circa hanc difficultatem. Nam quidam tenent theologiam non esse proprie scientiam præsertim in nobis viatoribus. Ita Vazentinus hic q. 1, puncto III; Vazquez, disp. IV; Arrubal, disp. II, c. VI; et Vasquez etiam negat theologiam beatorum esse scientiam propter defectum discursus. Molina, etiam in hac quæstione articulo II disp. I, concl. II. licet theologiam dicat esse scientiam, eo tamen modo dicit esse quo fides, scilicet, quia est cognitio certa. Alia sententia tenet esse vere, et proprie scientiam. Hanc sequuntur communiter Thomistæ ad hanc primam partem, qu. I, artic. II, ubi videri potest Cajetanus, Bagnes, Zumel, Gonzales, disp. I, Navarrete, contr. IV, Cano, XII de locis, cap. I.

III. Supponimus theologiam prout in nobis non esse evidentem, licet sit certa. Cujus ratio est, quia pro hoc statu theologia non resolvit in principia evidentia, sed solum certa scilicet in veritates creditas per fidem; evidentia autem scientiæ sumitur ex evidentia principiorum, in quæ resolvit. Neque obstat, quod in theologia datur evidentia de bonitate consequentiæ, et discursus, vel quod etiam reducit conclusiones suas in illud principium: Quidquid Deus dicit est verum, quod utique est principium evidens. Nam primum non sufficit ad rationem scientiæ si quidem non est evidentia veritatis, sed bonitatis consequentiæ, et formæ arguendi, hæc autem etiam potest inveniri in materia probabili, et opinativa. Secundum autem etiam non sufficit, quia theologia non resolvit

conclusiones in illud principium tantum, sed ex ipsis veritatibus revelatis. De quibus non constat evidenter, quod sint a Deo dictæ, et revelatæ. Imo licet hoc constaret adhuc illæ veritates non essent simpliciter evidentes in ratione sui, sed solum essent evidentes, ut dictæ, seu testificatæ, cum quo compatitur veritatem ipsam in se esse obscuram ut latius tractari solet 2-2 in materia de fide Quia tamen theologia nostra resolvit in principia certa, quia fides certissima est, ideo theologia ipsa est certa, sed non evidens.

IV. Dico ergo primo: Theologia prout in beatis vere, et proprie est scientia. Ratio est manifesta, quia illa theologia versatur circa conclusiones deductas ex principiis certis, et evidentibus per bonam consequentiam, ergo est vere, et proprie scientia.

Consequentia est certa, quia talis cognitio, non est opinio, aut aliqua alia cognitio incerta, neque est cognitio principiorum cum sit illativa ex principiis, ergo est scientifica, ad scientiam enim nihil amplius requiritur, quam quod sit cognitio certa, et evidens per illationem. Antecedens probatur, quia illa principia quæ modo cognoscimus per fidem ex quibus inferimus conclusiones theologicas in patria videntur elare per visionem gloriæ, ergo utitur principiis evidentibus, et certis beatus ad inferendas conclusiones, quas hic inferebat ex principiis creditis. Quod vero deducat illas conclusiones per consequentiam patet, nam beati possunt loqui illuminare alios de his, quæ vident in Deo, ut faciunt Angeli sicut dicitur 1 p. q. cvi, art. 1 illuminando tamen alios extra Verbum, quia ad vivendum intra Verbum non possunt aliquem meliorare, et illuminare in cognitione. Si ergo de visis in Deo possunt illuminare ad extra,

etiam possunt consequentias, et discursus formare extra Verbum, sicut ex aliis principiis evidenter notis. Ad hæc ad scientiam proprie, et in rigore non requiritur discursus formalis, et ex parte subjecti qui est imperfectus, sed sufficit eminentialis, et ex parte objecti, sicut salvatur in Angelis, imo in ipso Deo vera, et propria scientia, sine imperfectione, vel metaphora, unde dicitur Rom. x: *O altitudo divitiarum scientiæ et sapientiæ Dei*: et ad Collossen. 11: *In quo sunt omnes thesauri sapientiæ, et scientiæ Dei*, ergo sufficienter salvatur scientia, et theologia in beatis etiamsi non sit discursus formalis. Ac denique scientia infusa in Christo etiam comprehendit theologiam quam deducebat conclusiones ex visione beata, et tamen illa scientia erat collativa de se quantum ad usum, licet non quantum ad acquisitionem, ut docet D. Thomas 11 p. q. xi, art. 111, ergo potest salvari theologia cum toto rigore scientiæ cum discursu, et consequentia in beatis.

V. Dico secundo: Theologia etiam in nobis est proprie, et substantialiter scientia, licet habeat statum imperfectum sicut scientia subalternata quamdiu non continuatur cum subalternante. Hæc conclusio sine dubio est de mente D. Thomæ licet pater Arrubal ubi supra velit oppositum esse ipsius sententiam, eo quod D. Thomas requirit ad rationem scientiæ evidentiam, et ex eo negat fidem posse esse simul cum scientia, qui ista evidens est, ut patet 2-2, q. 1, art. v. Sed mirabile est, quod D. Thomas quatuor locis tractet ex professo illam quæestionem an theologia sit scientia, et in omnibus resolvat affirmative, et ponat illudmet argumentum quo oppositi auctores ducuntur, illudque solvat, et tamen velint illi auctores dicere, quod de mente D. Thomæ est quod

theologia non sit scientia. Hoc autem constat ex D. Thoma in hac quæstione 1, art. 11 et in 1 d. 1, q. 1, art. 111, q. 11 et in 1 ad Annibaldum, dist. 1, q. 1, art. 1, et in opusc. lxx, q. 11, ar. 11, ubi ad longum videri potest, idque probat ex Augustino 12 de Trinitate ubi scientiam vocat theologiam: et ex illo 1 ad Corinth. viii: *Non omnium est scientia*, et solvit argumenta in contrarium, et specialiter illud de evidentia, et resolutione in principia per se nota quo oppositi auctores moventur. Quod si dicas D. Thomam solum dicere, quod theologia sit scientia non simpliciter, sed secundum quid, et cum addito, scilicet, quod sit scientia subalternata, quæ non resolvit in principia evidentia, respondetur nos etiam hoc ipsum dicere, sed tamen esse scientiam subalternatam non tollit, quod sit vera scientia: sicut perspectiva, quæ subalternatur arithmeticæ, sed dicitur secundum quid quantum ad statum ex parte scientis quamdiu non continuatur cum subalternante, ut infra dicemus. Et quidem D. Thomas docet theologiam esse digniorem reliquis scientiis naturalibus in articulo v, et esse sapientiam, et maxime sapientiam in articulo vi, quod est esse excellentissimam scientiarum. Quomodo autem stat, quod theologia sit maxime sapientia, et dignior omnibus aliis scientiis si solum est scientia secundum quid, et non vere, et essentialiter, quia subalternata est? Nam si in sua essentia, et specie scientia non est, remanebit ergo habitus opinativus, seu non scientificus, atque adeo non poterit esse dignior omnibus scientiis si necdum ad rationem scientiæ pertingit. Et si scientia subalternata essentialiter, et vere non est scientia, erit ergo opinio vel aliquid simile, ergo non poterit continuari, et perfici per scientiam subalternantem, quæ evi-

dens est recipiendo ab ea evidentiam.

VI. Fundamentum autem hujus conclusionis duplici via sumitur. Primo, dicendo, quod de ratione scientiæ non est evidentia, sed solum certitudo, nam Aristoteles in definitione scientiæ non posuit evidentiam sed certitudinem cum dicit: « Quid scire est cognoscere causam ob quam res est, illius causam esse, et fieri non potest ut aliter se res habeat. » Et ratio est, quia solam certitudinem etiam remota evidentia habitus ille innittitur connexioni infallibili, et respicit veritatem infallibilem, ergo secernitur per hoc ab habitu opinativo, quia respicit veritatem fallibilem et contingentem, ideoque est habitus subjectus errori, quod est non esse habitum rectum, neque virtuosum in genere intellectuali. Habitus autem infallibiliter, et certo procedens perficit intellectum sine periculo erroris, sed indefectibiliter, ergo cum rectitudine intellectuali, et consequenter virtus est intellectualis, ergo cum theologia procedat cum certitudine licet non cum evidentia, qui resolvit in principia fidei quæ sunt certa, utique habitus ejus est virtus intellectualis, sed non virtus per modum artis vel prudentiæ, cum possit aliquis esse optimus theologus, et nihil artis scire, neque esse prudens, sed peccator. Similiter non est habitus primorum principiorum, quia procedit per consequentiam, et discursum, ergo solum est scientia, vel sapientia, quia virtus intellectualis adæquate dividitur in ista quinque, sapientia, scientia, intellectus principiorum, ars, et prudentia, ut patet 1-2, q. lvii.

VII. Secundo modo ostenditur theologiam esse scientiam quia ex natura sua evidentiam petit, licet ex defectu subjecti non semper illam exerceat, et hoc videtur conformius

menti D. Thomæ qui ad ostendendum theologiam esse scientiam semper recurrit ad evidentiam suorum principiorum; sed distinguit duplicem evidentiam, aliam resolutam immediate in sua principia, aliam præsuppositam factamque a superiori scientia continuabilem tamen cum inferiori de quo amplius dicemus, articulo v, et ex eo ostendimus in logica, quæstione xxvi, quod scientia subalternata, etiam quando non continuatur cum subalternante est vera scientia ex parte rationis formalis talis scientiæ, licet ex parte subjecti non habeat perfectum statum scientis, quia non resolvit, usque ad principia per se nota. Cujus ratio, et signum est, quia illa scientia ex natura sua postulat continuari cum scientia subalternante, alias ex natura sua non esset illi subjecta, nec per se postularet habere principia, et evidentiam ex illa. Si autem id ex natura postulat, ergo manente sua natura potest participare lucem a superiori scientia, quæ utique lux evidens est, et non obscura, ergo talis scientia subalternata ex sua natura, et ratione formali evidentiam postulat; sicut, et continuationem, seu illuminationem a superiori scientia. Quod si ex parte subjecti in quo talis scientia invenitur non continuatur de facto cum scientia superiori, quia caret illa, subjectum non propterea amittet rationem scientiæ ex parte objecti, et rationis formalis, quia ex vi illius semper postulat tamen continuationem.

VIII. Dices: Deficiente tali continuatione deficiet quoque scientia subalternata, nec manebit in ratione scientiæ, quod est intrinsece destrui, sed solum habebit rationem scientiæ quamdiu de facto continuatur cum scientia superiori a qua habet evidentiam, sicut si tollatur lumen principiorum destruitur scientia, et si tollitur fides supernaturalis cor-

rumpitur theologia, ut supra diximus, quia tollitur id, a quo essentialiter pendent in suo lumine scientifico. Sed contra est, quia ad scientiam subalternatam non spectat resolvere per se ipsam in principia evidentia superioris scientiæ, sed talis resolutio fit per scientiam superiorem, etiam quando simul concurrent in eodem subjecto, ergo scientia subalternata solum ex natura sua petit evidentiam præsuppositam, et factam ab alia scientia, non vero per se illam facit, ergo etiamsi inveniatur in subjecto non habente scientiam superiorem, adhuc habebit evidentiam eo modo quo sufficit ad talem scientiam subalternatam, scilicet habere illam præsuppositam, et factam ab alia scientia superiori; sive de facto communicetur eidem subjecto in quo est scientia subalternata, sive non: quia ad ipsa non pertinet facere talem evidentiam, sed supponere ab alia factam, licet perficiatur magis intra suam lineam, ex eo quod in eodem subjecto concurrat cum scientia subalternata evidentia illa facta a superiori scientia. At vero in scientiis non subalternatis si tollatur lumen principiorum, ita quod scientia non possit in illud resolvere tolletur evidentia talis scientiæ, quia ejus evidentia non debet esse præsupposita, sicut in scientia subalternata, sed debet resolvere in talia principia, et sublatis principiis non potest resolvere, et sic tollitur evidentia propria talis scientiæ. In theologia autem si mutetur fides ex eo destruitur scientia, quia non habet certitudinem de principiis, quod contineantur in scientia superiori, et ideo non mirum, quod destruat et talis scientia ex defectu firmitatis, certitudinis qua subordinatur scientiæ superiori, quod non currit si solum removeatur actualis communicatio scientiæ subalternantis, et

ejus evidentia a subjecto dummodo præsupponatur certo dari in scientia superiori cui subalternatur.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

IX. Primo arguitur: auctoritate D. Thomæ et Aristotelis nam D. Thomas requirit ad rationem scientiæ, quod sit evidens, et non solum certa si quidem docet non compati scientiam cum fide, ex eo quod scientia importat evidentiam, et fides obscuritatem, ut patet 1-2, qu. lxxvii, art. iii, qu. xiv, de verit. art. ii et 2-2, qu. i, art. v. Si autem evidentia non esset de ratione essentiali scientiæ, non esset incompatibilis cum fide, in certitudine enim non repugnant. Idem sumitur ex eo, quod docet in iii dist. xxxiii, qu. i, art. ii, quæst. iv, quod si esset aliqua scientia, quæ non posset resolvere, usque ad principia per se nota illa non esset univoce scientia, neque propria, ergo cum theologia non resolvat, usque ad principia per se nota, sed solum credita, non erit proprie scientia. Confirmatur, quia secundum Aristotelem primo post. capit. ii, principium scientiæ sumitur ex his quæ per apprehensionem nota sunt quod utique non convenit, nisi scientiæ evidenti, et actus proprius scientiæ est demonstratio, quæ secundum omnes philosophos debet esse evidens, nec ipsi cognoverunt scientiam aliquam certam, quæ non esset evidens, cum naturaliter dari non possit, ergo talis scientia si datur non est univoce scientia cum ea, quam tradiderunt philosophi, et Aristoteles.

X. Respondetur D. Thomam in illis locis loqui de scientiis perfectis, vel habentibus statum perfectum quales sunt scientiæ, quæ resolvunt, usque ad prima principia, vel etiam subalternatæ, quatenus

eis conjunguntur, et continuantur. Quod vero non loquatur de theologia, quam tamen sine evidentia docet esse scientiam, manifeste patet in illo ipso loco adducto ex 2-2, qu. i, art. v, ubi docet scientiam, et fidem non esse simul, addit solutione ad secundum: « Ex principiis fidei aliquid ita probatur apud fideles, sicut ex principiis naturaliter notis, probatur aliquid apud omnes. Unde etiam theologia scientia est sicut in principio operis dictum est. » Quod vero assertur ex tertio sententiarum, respondetur ex his quæ diximus in logica, qu. xxvi, artic. iii, quod si esset aliqua scientia, quæ nec actualiter juxta statum suum, neque ex inclinatione secundum speciem suam postularet resolvere in principia evidentia, id est, neque mediate, talis non esset scientia: subalternata autem, licet non immediate resolvat in principia evidentia resolvit tamen mediate, id est, mediante scientia superiori cui continuatur, et similiter theologia mediante scientia beata, cui ex sua intrinseca ratione continuari postulat. Ad confirmationem similiter respondetur, quod principium scientiæ sumitur ex his, quæ per apprehensionem sunt nota, vel immediate, vel mediate in scientiis quidem superioribus immediate resolvendo in principia per se nota, in scientiis vero subalternatis mediate, scilicet mediantibus superioribus. Quod vero dicitur, quod actus scientiæ est demonstratio evidens, respondetur verum esse, sed evidentia demonstrationis aliquando est immediate resoluta in prima principia, aliquando mediate, et solum præsupposita quatenus fit mediante superiori scientia. Et licet philosophi non agnoverint certitudinem sine evidentia, non tamen absolute evidentiam requirunt, ut patet in definitione scientiæ

supra allata, et si requirunt illam sufficit quod sit mediate præsupposita.

XI. Secundo arguitur: theologiæ desunt conditiones requisitæ ad veram scientiam, ergo. Antecedens probatur, nam in primis deest evidentia actualis, actu enim non nititur principiis visis, sed creditis, quia subalternata est, et sic actu non erit scientia. Unde D. Thomas negat scientiam subalternatam esse proprie scientiam quando non continuatur cum scientia superiori, ut patet, q. xiv de verit. art. ix. Secundo, theologia tractat de singularibus, et de contingentibus, ut de vocatione, justificatione, etc. Scientia autem est de necessariis, et de universalibus. Tertio, deest certitudo scientifica, tum quia ad theologiam sufficit fides humana, quia solum requiritur fides non ut dans principia, sed ut præsupponens illa in superiori scientia beatorum, ad hoc autem præsupponendum sufficit fides humana, sicut in aliis scientiis subalternatis cum credunt sua principia. Tum etiam, quia certitudo theologiæ est certitudo fidei, qui enim illam negaret censeretur hæreticus: ergo ejus certitudo plus est quam scientia, si quidem supernaturalis est et obscura, et sic pertinet ad assensum fidei.

XII. Respondetur negando antecedens, ad primam probationem dictum est, quomodo evidentia competat scientiæ subalternatæ quantum est ex ipsa specie scientiæ, de facto autem mediante scientia superiori habet illam; unde non innititur principiis creditis, quia credita, sed quia præsupposita evidenter in superiori scientia. Nec locus ille D. Thomæ affirmat scientiam subalternatam non esse proprie scientiam: hoc D. Thomas non dicit, licet ita citetur a patre Arrubal, disp.

ii, c. vi, n. xxvii. Verba D. Thomæ sunt: « Ille, qui habet scientiam subalternatam non perfecte attingit ad rationem sciendi, nisi in quantum ejus cognitio continuatur quodammodo cum cognitione ejus, qui habet scientiam subalternantem. » Ubi Div. Thomas non dixit non esse proprie scientiam, sed non perfecte, quia videlicet non habet statum perfectum sciendi ex parte subjecti, licet ex sua specie, et ex parte objecti scientia sit.

XIII. Ad secundam probationem dicitur in primis quod theologia non tractat de singularibus formaliter, ut singularia sunt, de quidditate eorum secundum se, quæ tamen propter suam excellentiam in uno solo individuo facta sunt, sicut incarnatio Christi, dignitas Matris Virginis, et similia: qua etiam ratione philosophia, et astrologia tractant de sole et planetis, quæ singularia sunt. Et similiter tractat de vocatione, et justificatione, quantum ad suam quidditatem, non secundum exercitium in hoc individuo contingens, et singulare. De aliquibus autem singularibus non quantum ad suam quidditatem sed ut singularia sunt agit theologia, non tamquam de subjecto principali, sed in exemplum pro moralibus, eo quod theologia etiam practica est, vel in auctoritatem eorum, qui tradiderunt nobis Scripturas, ut affirmat D. Thomas hic art. ii ad ii. Nec obstat instantia patris Vazquez quod de aliquibus singularibus tractat theologia tamquam de subjecto principali, ut de Christo, et Beata Virgine, etc. Dicimus enim, quod de his tractat theologia non formaliter ut singularia sunt, sed de eorum quidditate secundum se, multa enim tractantur de quidditate illius unionis, et consecutis ad illam in communi, et non determinando so-

ARTICULUS IV.

Quanta sit certitudo theologiæ conclusionis sine definitione Ecclesiæ, vel cum illa.

I. Circa certitudinem conclusionum quas deducit theologia distinguendum est, quia vel attinguntur ex solo discursu theologico, vel ultra discursum adjungitur illis etiam definitio Ecclesiæ. Si primo modo se habeat est duplex sententia; quidam tenent, quod conclusiones evidenter deductæ ex principiis fidei, etiam pertinent ad fidem, ut sentire videtur magister Soto ii post. qu. ii, citaturque a Navarrete loco infra allegando. Eam etiam attribuit Scoto Molina 1 p. q. i, art. ii, disp. ii, dum dicit eundem esse habitum fidei, et theologiæ. Aliorum sententia, eaque communior est conclusiones sic evidenter deductas non pertinere immediate ad fidem, sed mediate; per se autem ad scientiam theologicam, de quo videri potest magister Navarrete, tom. i, contr. iv, §, vii et nos agemus infra artic. vii, concl. i.

II. Si secundo modo consideretur certitudo theologiæ, etiam variant auctores. Nam pater Vázquez hic disp. v, c. iii parificat declarationem Ecclesiæ quando de fide aliquid declarat ipsi demonstrationi theologicæ, et solum ponit differentiam quamdam nimis materialem, scilicet quod Concilium proponit, id quod definit, ut credendum toti Ecclesiæ, ratio vero theologica solum illis, quibus talis consequentia evidens est. Ubi parificat definitionem fidei rationi theologicæ, potestque juvari ex adductis articulo præcedenti, argumento ultimo, probatione iii quæ ibi solvimus. At vero Molina hic art. ii, disp. i, cum aliis quos citat, et sequitur pater Granados hic

lum hanc, ut facta est in individuo, licet de facto solum in uno singulari inveniatur sicut philosophia tractat de sole. Denique, dici potest, quod licet scientia naturalis, et dependens a sensibus non agat de singularibus, quia contingentia sunt, tamen scientia, quæ descendit ex revelatione divina, cui etiam singularia infallibiliter sunt nota, non est inconveniens, quod de aliquibus singularibus agat prout divinæ cognitioni subsunt, et ea revelantur.

XIV. Ad tertiam probationem dicitur certitudinem theologiæ non inniti fidei humanæ, ut præcedenti articulo ostendimus. Et cum dicitur sufficere ad scientiam subalternatam credulitatem humanam, respondetur non sufficere in scientiis naturalibus credulitatem de principiis subalternantis, nisi certo constet saltem per experientiam talia principia contineri in scientia superiori, quoad an est, licet non sciat quis sine scientia subalternante resolvere, et reducere in illa. At vero nobis non potest constare certo, quod principia theologiæ, etiam quoad an est contineantur in scientia Dei, et beatorum nisi per fidem, aut revelationem supernaturalem, ideoque non sufficit ad hoc fides humana. Quod vero dicitur certitudinem theologiæ esse certitudinem fidei, respondetur non esse certitudinem fidei formaliter, sed virtualiter, et per consequentiam: unde qui negat illam non est formaliter hæreticus, sed virtualiter, et præsumitur talis, quia nullus præsumitur negare, id quod est evidens sibi, sed id quod est fidei. Non ergo theologia innititur revelationi formali, sed virtuali.